

“VIRTUAL DUNYODAN MA’NAVIYAT SARI: YOSHLAR VA SHE’RIYAT”

Mamajanov Nodirbek Zohidjonovich

Erkin yozuvchi shoir Familiya, ism, otasining ismi:

Annotatsiya: Maqolaning asosiy maqsadi – o‘zbek she’riyatini qayta jonlantirish va yoshlarni kitob mutolaasiga qaytarishdir. Hozirgi kunda ko‘plab yoshlar ijtimoiy tarmoqlarga mukkasidan ketgan. Ularni aynan o‘sha ijtimoiy tarmoqlar orqali ilm olishga, kitob o‘qishga va ijod qilishga undash, shu yo‘l bilan ularni yomon illatlardan saqlash va kelajaklarini barbod qilmaslik uchun fidoiylilik bilan harakat qilish – muallifning bosh niyatidir.

Kalit so‘zlar: yoshlar bilan ishlash, she’riyat qonun-qoidalari, kitob mutolaasiga qiziqtirish, ijtimoiy qaramlikka barham berish, ma’naviyatni yuksaltirish, yangi iqtidorlarni kashf qilish, so‘z san’atini rivojlantirish, she’riyat o‘quv markazi ochish, qo‘shni davlatlar bilan hamkorlik.

KIRISH QISMI

Imom Abu Homid G‘azzoliy shunday deganlar: “Ilm fikrning hosil mevasidir. Agar qalbdagi ilm hosil bo‘lsa, holat o‘zgaradi. Holat o‘zgarsa, a‘zolarining amali o‘zgaradi. Bas, amal holatga, holat ilmga, ilm esa fikrga tobedir.”

Kitob va ilmga qaytish qanday amalga oshirilishi mumkin?

Mening shaxsiy fikrim va uslubim shundan iboratki, bugungi kunda deyarli barcha yoshlarda smartfon va turli ijtimoiy ilovalar mavjud. Ularning bu tarmoqlarga qaramligi kundan-kunga ortib bormoqda. Shunga yechim sifatida men ularning o‘sha foydalanayotgan tarmoqlarida ilm olish, iste’dodini uyg‘otish, shuningdek, she’r yozishga va o‘z ustida ishlashga doir ma’lumotlar bilan ong va qalblariga kirib borishni maqsad qilganman.

Asosiy qism. Men Qirg‘izistonlik bo‘lsam-da, o‘zbek adabiyoti va she’riyatida yuksak cho‘qqilarni zabt etishni maqsad qilganman. Shu yo‘lda qo‘limdan kelganicha harakat qilaman. Bugungi kunda qishloqlarda va boshqa yurtlarda musofirlikda yashayotgan ko‘plab iqtidorli yoshlar bor. Ularning kelajak eshiklarini ochish uchun biz O‘sh shahrida “Diydor” deb nomlangan ijodiy klub tashkil etdik. Klubimizning asosiy maqsadi ham yoshlarni kitobga, ilmga qaytarish va adabiyotga mehr uyg‘otishdir. Bu borada bizga ustozlar ham yordam bermoqdalar. Har bir ish birdaniga natija bermaydi, shuning uchun biz ishni bosqichma-bosqich amalga oshiramiz:

1. Avvaliga yoshlarni ijtimoiy tarmoqlar orqali jalb qilamiz. Tarmoqlarda o‘zimizning yozgan she’rlarimiz va ustoz shoirlarning ijodlaridan o‘qib beramiz. O‘qib berish oddiy bo‘lmaydi: sifatli ovoz, sifatli video bilan, hatto dublyaj aktyorlari kabi obrazga kirib o‘qiladi. O‘qiladigan ijodlar aynan yoshlarni o‘ziga jalb qiladigan mavzularda bo‘ladi.

2. So‘ng ular bilan yaqindan aloqa o‘rnatamiz. Tarmoqlarda qiziqarli e‘lonlar beramiz. Masalan: “She’r yozishda o‘zingizni sinab ko‘ring va maxsus tanlovga qo‘shiling. Finalda esa ajoyib sovrinlarga ega bo‘ling.” Shu va shunga o‘xshash e‘lonlar orqali ularni qiziqishi yordamida biz bilan aloqa o‘rnatamiz. Bundan tashqari, turli kichik konsertlar, adabiy kechalar o‘tkazamiz. Bunday tadbirlarga kirish bepul bo‘ladi. Shunda yanada qiziqarli bo‘ladi va yosh bo‘lajak ijod ahlilari bilan bizning aloqalarimiz osongina yo‘lga qo‘yiladi. Biz

ularga o'zbek she'riyatining barcha turlarini o'rgatishga harakat qilamiz. Shu maqsadda darsliklardan foydalanib, ularni bosqichma-bosqich o'rgatamiz:

Aruz vazni – Sharq she'riyatida, jumladan Alisher Navoiy, Bobur kabi mumtoz shoirlar asosan aruz vaznida yozishgan. Bo'g'inlarning cho'ziq va qisqaligi asosida tuziladi. Masalan: fa'ulun, mafā'ilun, mustaf'ilun kabi ruknlar yig'indisidan hosil bo'ladi.

Barmoq vazni – xalq og'zaki ijodi va zamonaviy poeziyada ko'p uchraydi. Bo'g'inlar soniga asoslanadi (masalan: 7 bo'g'inli, 11 bo'g'inli, 12 bo'g'inli). Har misrada bir xil bo'g'in soni saqlanadi.

Erkin vazn – XX asrdan boshlab paydo bo'lgan. Bu turda qat'iy bo'g'in yoki aruz tizimiga rioya qilinmaydi. She'r ritmi shoirning kayfiyati va ichki ohangiga ko'ra quriladi.

3. Keyingi bosqichda iqtidorli yoshlarni saralab olib, ularni jamoalarga ajratamiz. Avvalo ularning ijodiy qobiliyatini tekshiramiz. Shunga qarab ikki guruhga bo'lamiz: yaxshi qobiliyatli yoshlar va o'rtacha qobiliyatli yoshlar. Bu ikki guruhni parallel olib boramiz. Chunki yaxshi ijodkorlarning yutuqlarini ko'rgan o'rtacha guruh ularga havas qilib, ulardan o'rganadi va raqobat orqali o'z darajasini ko'taradi.

Biz ham, ustozlarimiz ham bilimlarimizni ayamaymiz.

4. Turli musobaqa va tadbirlar o'tkazib, ularni rag'batlantiramiz.

O'zbekiston xalq shoiri Abdulla Oripov shunday deydi:

“Saxiy bo'lsang, xalqning duosini olasan, baxil bo'lsang, ko'ngillardan yiroq bo'lasan.”

“Sovg'a – muhabbatning tilsiz tarjimoni.”

Shunday ekan, biz yoshlarga qo'limizdan kelganicha sovg'a-salomlar beramiz, balki oz bilimlarimizni ham ulashamiz. Shuningdek, ularga turli mavzularda topshiriqlar beramiz: kim chiroyli, betakror ijod qila oladi, turli so'z o'yinlari, savol-javoblar, kichik adabiy imtihonlar orqali yoshlarni yanada ilm olishga qiziqtiramizyu Barcha o'yin va test savollari onlayn va oflayn tarzda bo'ladi. Oflayn tadbirlarda yoshlar turli sovg'alar bilan rag'batlantiriladi, onlayn tadbirlarda esa sovrinlar pochta orqali yoki shaxsan yetkazib beriladi.

5. Oxirida esa bu jarayonlarni ijtimoiy tarmoqlarda yoritib boramiz. Biz yuqorida aytilgan ijodiy ishlarni mobilograf do'stlarimiz bilan birgalikda tasvirga tushirib boramiz. Mobilograf va boshlovchi suhandon yordamida kunlik voqealar yoritiladi. Keyinchalik bu borada videograflarni ham jalb qilamiz. Ularning yordami bilan sifatli videoroliklar, qisqa metrajli filmlar tayyorlaymiz.

Hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar illatlari qanchalik kuchayib borayotgan bo'lsa, madaniyatimiz, adabiyotimiz va milliy qadriyatlarimizni yo'qotmaslik uchun biz ham shu yo'lda kurash olib boramiz. Shu tariqa ko'proq yosh iste'dodlarni, shoir va adabiyot ixlosmandlarini kashf qilish imkoniyatiga ega bo'lamiz.

Xulosa

Bir so'z bilan aytganda, agar qarovsiz qolgan kutubxonalar yana mutolaachilar bilan to'lsa, so'z san'ati betakror yuksak cho'qqilarga ko'tariladi.

Oramizdan yangi Navoiylar, Buxoriylar yetishib chiqsa yoki hech bo'lmaganda kimdir bizning harakatimiz tufayli o'z yo'lini topsa – biz maqsadimizga qisman bo'lsa-da erishgan bo'lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov, Naim. O'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2010.
2. O'zbek mumtoz poeziyasi. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1980.
3. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. – Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2000–2005.
4. "Aruz vazni", "Barmoq vazni", "Erkin she'r" maqolalari. – O'zbekiston milliy ensiklopediyasi onlayn. <http://uzbekencyclopedia.uz>
5. Ziyonet kutubxonasi: <http://ziyonet.uz>